



COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 30.6.2021
COM(2021) 345 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE - Către zone rurale mai puternice,
conectate, reziliente și prospere până în 2040**

{SWD(2021) 166 final} - {SWD(2021) 167 final}

INTRODUCERE: APELUL LA O VIZIUNE PE TERMEN LUNG PENTRU ZONELE RURALE ALE UE

„Zonele rurale sunt structura societății noastre și ritmul vital al economiei noastre. Diversitatea peisajului, a culturii și a patrimoniului constituie una dintre caracteristicile cele mai definitorii și remarcabile ale Europei. Acestea reprezintă o parte esențială a identității noastre și a potențialului nostru economic.”

„Ne vom prețui și conserva zonele rurale și vom investi în viitorul lor.”

*Președinta von der Leyen — iulie 2019
(Orientări politice pentru perioada 2019-2024)*

Zonele rurale ale UE reprezintă o parte esențială a modului de viață european. Acestea găzduiesc 137 de milioane de persoane, reprezentând aproape 30 % din populația UE și peste 80 % din teritoriul său, având în vedere toate comunele și localitățile din Europa cu populație redusă sau cu densitate scăzută a populației¹. Aceste zone sunt recunoscute și valorificate pe scară largă pentru producția de alimente, gestionarea resurselor naturale, protecția peisajelor naturale, precum și activitățile recreative și turistice. Multe dintre tradițiile și festivalurile noastre, precum și cultura noastră, sunt ancorate în zonele rurale ale Europei. Astfel cum a subliniat președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, „Europa nu ar fi întreagă fără zona sa rurală”².

Cu toate acestea, schimbările sociale și economice din ultimele decenii, inclusiv globalizarea și urbanizarea, schimbă rolul și natura zonelor rurale, care sunt afectate, de asemenea, de declinul și de îmbătrânirea populației³. Mulți europeni sunt îngrijorați de erodarea infrastructurii rurale și a furnizării de servicii, inclusiv de accesul la asistență medicală, servicii sociale și educație, precum și la servicii poștale și bancare. Alții își exprimă îngrijorarea cu privire la reducerea oportunităților de ocupare a forței de muncă și la posibila scădere a veniturilor în zonele rurale sau la conectivitatea digitală și posibilitățile de transport limitate.

Se înțelege din ce în ce mai mult că **rolul și importanța zonelor rurale sunt subapreciate** și insuficient recompensate. Aproape 40 % dintre cei care au răspuns la consultarea publică organizată în pregătirea prezentei comunicări au declarat că se simt lăsați în urmă de societate și de factorii de decizie politică. Este necesară abordarea acestei percepții și a factorilor care stau la baza ei⁴.

¹ În conformitate cu modelarea la nivel de LAU (unitate administrativă locală) din 2018 realizată de JRC, date demografice Eurostat. Atlasul demografiei: <https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/atlas-demography/>.

² Webinar - O viziune pentru Europa rurală - valorificarea potențialului zonelor rurale de a contribui la o Europă durabilă și prosperă.

³ A se vedea Raportul Comisiei privind impactul schimbărilor demografice [COM(2020) 241 final] și Cartea verde privind îmbătrânirea populației [COM(2021) 50 final].

⁴ Pentru informații suplimentare, a se vedea consultarea părților interesate - Raport de sinteză [SWD(2021) 167 final].

Prezenta comunicare privind o viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE urmărește să abordeze aceste provocări și preocupări, valorificând **oportunitățile emergente ale tranziției verzi și ale celei digitale ale UE și învățămintele desprinse din pandemia de COVID-19** și identificând mijloacele de îmbunătățire a calității vieții rurale, de realizare a unei dezvoltări teritoriale echilibrate și de stimulare a creșterii economice în zonele rurale, cu ajutorul Atlasului demografiei recent lansat. Prezenta comunicare se bazează pe analize, activități prospective, consultări ample și contribuții din partea comunităților. Comunicarea stabilește viziunea, precum și instrumentele de politică pentru realizarea acesteia, inclusiv cele mai bune practici care pot fi reproduse. Comunicarea promovează și contribuie la realizarea Agendei 2030 și a obiectivelor sale de dezvoltare durabilă.

Zonele rurale sunt actori activi în tranziția verde și în cea digitală ale UE. Prin producția durabilă de alimente, conservarea biodiversității și combaterea schimbărilor climatice, acestea joacă un rol esențial în realizarea obiectivelor Pactului verde al Uniunii Europene⁵, a obiectivelor strategiei „De la fermă la consumator”⁶ și a obiectivelor în materie de biodiversitate⁷. În paralel, introducerea noilor tehnologii în zonele rurale va fi indispensabilă pentru ca deceniul digital al Europei să devină realitate. Atingerea obiectivelor ambițiilor digitale ale UE pentru 2030⁸ poate oferi, de asemenea, mai multe oportunități pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale dincolo de agricultură și silvicultură. Aceasta poate contribui la apariția unor noi perspective pentru dezvoltarea industriei prelucrătoare și, în special, a serviciilor, precum și pentru o mai bună distribuție geografică a acestora.

Zonele rurale ale Europei sunt foarte diverse. Condițiile naturale și climatice variate, caracteristicile geografice, evoluțiile istorice și culturale, schimbările demografice și sociale, particularitățile naționale și regionale și prosperitatea economică fac să nu existe două zone rurale similare. Această diversitate necesită răspunsuri și soluții concepute la nivel local, care să corespundă nevoilor și posibilităților specifice fiecărui teritoriu. Aceasta înseamnă, de asemenea, că strategiile de dezvoltare teritorială ar trebui să abordeze zonele rurale în funcție de caracteristicile lor individuale și ținând cont de mediul lor. În acest sens, acțiunile trebuie să se concentreze în special asupra **regiunilor rurale îndepărtate și mai puțin dezvoltate**.

Schimbările din societate, inclusiv cele mai recente cauzate de COVID-19, ar trebui **transformate în oportunități** pentru zonele rurale. Trebuie să evităm o redresare asimetrică și să ne asigurăm că toate teritoriile UE dispun de mijloacele necesare pentru a se redresa în mod egal în urma pandemiei.

În conformitate cu angajamentul său ferm față de democrație și egalitate și ținând seama de impactul schimbărilor demografice, Comisia Europeană se angajează să **nu lase pe nimeni și niciun loc în urmă** și să aducă **UE mai aproape de cetățenii săi**. Prin prezenta comunicare, Comisia are ambiția de a crea un nou impuls pentru zonele rurale prin schimbarea modului în care acestea sunt percepute și prin crearea de noi

⁵ Comunicarea „Pactul ecologic european” [COM(2019) 640 final].

⁶ Comunicarea „O Strategie «De la fermă la consumator»” [COM(2020) 381 final].

⁷ Comunicarea „Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030” [COM(2020) 380 final].

⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_ro.

oportunități, cu o voce mai puternică pentru comunitățile rurale, care fac parte integrantă din construirea viitorului Europei. Comunitățile rurale joacă, de asemenea, un rol esențial în punerea în aplicare a celor 20 de principii ale Pilonului european al drepturilor sociale⁹, contribuind la o Europă socială puternică, echitabilă, favorabilă incluziunii și plină de oportunități.



Pentru a valorifica la maximum potențialul zonelor rurale este necesară o dezvoltare teritorială echilibrată, ancorată în **abordări bazate pe realitatea zonei**, precum și implicarea tuturor nivelurilor de guvernare, astfel cum s-a subliniat în recent adoptata Agendă teritorială a UE¹⁰.

Comisia se angajează să reducă disparitățile regionale și să ajute zonele rurale să recupereze decalajul. Acest angajament este consacrat la **articolul 174 din TFUE**, care prevede că o atenție deosebită ar trebui să se acorde „*zonelor rurale, zonelor afectate de tranziția industrială, precum și regiunilor afectate de un handicap natural și demografic grav și permanent, cum ar fi regiunile cele mai nordice cu densitate foarte scăzută a populației, precum și regiunile insulare, transfrontaliere și muntoase*”. Statutul specific al regiunilor ultraperiferice și al zonelor rurale ale acestora este recunoscut la articolul 349 din TFUE.

Aceste principii ale tratatului trebuie respectate și adoptate la toate nivelurile: nicio politică, acțiune sau măsură nu ar trebui să împiedice convergența regională sau să agraveze decalajul regional.

În acest context, prezenta comunicare stabilește o **viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE până în 2040**. Prezenta comunicare identifică domenii de acțiune în direcția unor zone și comunități rurale mai puternice, conectate, reziliente și prospere. Un **pact rural** va mobiliza autoritățile publice și părțile interesate să acționeze în funcție de nevoile și aspirațiile locuitorilor din mediul rural. **Planul de acțiune rurală al UE** care însoțește prezentul document va deschide calea pentru promovarea coeziunii teritoriale și va crea noi oportunități de a atrage întreprinderi inovatoare, de a oferi acces la locuri de muncă de calitate, de a promova competențe noi și îmbunătățite, de a asigura o infrastructură și servicii mai bune și de a valorifica rolul agriculturii durabile, precum și activitățile economice diversificate.

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_ro

¹⁰

https://www.territorialagenda.eu/files/agenda_theme/agenda_data/Territorial%20Agenda%20documents/TerritorialAgenda2030_201201.pdf.

1. ZONELE RURALE ALE UE ÎN PREZENT¹¹

1.1. Tendințe și provocări

Populația UE este afectată de îmbătrânire și va începe să scadă încet în următorul deceniu. **Populația din zonele rurale**¹² are deja, în medie, o vârstă mai înaintată decât populația din orașe, suburbii și municipii. Regiunile rurale au înregistrat, în medie, o scădere a populației în ultimii ani, în principal din cauza evoluției naturale negative a populației¹³, care nu este compensată de o migrație netă pozitivă suficientă. Anumite state membre din est și din sud se confruntă chiar cu ambele provocări, deoarece evoluția naturală a populației și migrația netă în regiunile lor rurale au fost negative¹⁴. În plus, **femeile tinere sunt mai susceptibile de a părăsi** regiunile rurale decât bărbații tineri. Aceste tendințe demografice, însoțite de lipsa conectivității, a infrastructurii și de provocările în materie de productivitate și de nivelul scăzut al accesului la serviciile publice, inclusiv la educație și îngrijire, pot contribui la **scăderea atractivității zonelor rurale** ca locuri de locuit și de muncă.

Timp de secole, „rural” a însemnat „agricol”, milioane de fermieri hrănind societatea europeană. Viața în multe zone rurale, în special în cele mai îndepărtate și periferice, rămâne legată în mod intrinsec de agricultură - peste 40 % din terenurile din zonele rurale sunt utilizate pentru agricultură. De-a lungul timpului, contribuția agriculturii, a silviculturii și a pescuitului în regiunile rurale a scăzut atât din punct de vedere economic, cât și din punctul de vedere al ocupării forței de muncă, la 12 % din totalul locurilor de muncă și la 4 % din valoarea adăugată brută, menținând în același timp, în mod crucial, securitatea alimentară în UE.

În paralel, ponderea serviciilor (de exemplu, turism, recreere) a crescut și a marcat o schimbare structurală în multe economii rurale, în timp ce ponderea industriei și a sectorului construcțiilor a rămas constantă.

Deși o creștere mai mare a permis reducerea decalajului începând din 2000, **produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor în regiunile rurale** a fost în continuare considerabil mai mic (75 %) decât media UE în 2018. Recuperarea decalajului economic nu a ajuns în regiunile rurale îndepărtate (care rămân la aproximativ 70 % din PIB-ul UE pe cap de locuitor). Acest context economic general subliniază necesitatea de a continua diversificarea economică a zonelor rurale, care să cuprindă toate dimensiunile și sectoarele, pentru a valorifica la maximum potențialul acestora în ceea ce privește serviciile și industria prelucrătoare.

Rata medie de **ocupare a forței de muncă** în zonele rurale ale UE a crescut între 2012 și 2020 (de la 67,5 % la 73,1 %, fiind mai mare decât în municipii), în timp ce rata medie a

¹¹ Pentru informații suplimentare, a se vedea, de asemenea, documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezenta comunicare [SWD(2021) 166 final].

¹² Seturi de date diferite utilizează definiții diferite ale termenului „rural”. Pentru acest capitol, cea mai importantă diferență este între datele DEGURBA (care se referă la „municipii, orașe și suburbii și zone rurale”) și tipologia zonelor urbane și rurale NUTS (care se referă la „regiuni urbane, intermediare și rurale”). Pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați capitolul privind metodologia din documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei.

¹³ Aceasta înseamnă că numărul deceselor a depășit numărul nașterilor.

¹⁴ Pe baza ratelor medii anuale ale evoluției între 2014 și 2019.

șomajului a scăzut (de la 10,4 % la 5,9 %, fiind mai mică decât în municipii). Această dinamică generală favorabilă maschează realități diferite, în special o situație foarte diversă în statele membre și faptul că în rândul **tinerilor** rata șomajului este mai ridicată decât cea a populației generale în vârstă de muncă, inclusiv în zonele rurale. În plus, în ceea ce privește ponderea populației expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, cifrele din 2019 sunt mai mari în zonele rurale (22,4 %), comparativ cu cifrele înregistrate pentru municipii (21,3 %) și orașe și suburbii (19,2 %), iar în zece state membre procentul populației expuse riscului de sărăcie în zonele rurale a crescut din 2012¹⁵.

Există un **decalaj de 13 puncte procentuale între ocuparea forței de muncă în rândul femeilor și al bărbaților** în zonele rurale (față de 10 puncte procentuale în municipii), ajungând la peste 20 pp în anumite state membre. Acest decalaj a rămas destul de stabil la nivelul UE începând din 2012. În peste jumătate dintre statele membre, această disparitate de gen este mai mare în zonele rurale decât în municipii. Ar trebui să se acorde atenție faptului că multe femei au contracte precare (de exemplu, lucrători sezonieri) sau joacă un „rol invizibil” în societățile rurale (de exemplu, ajutându-și soții), ceea ce le poate expune unor situații vulnerabile (cum ar fi lipsa accesului la protecție socială sau la prestații de maternitate, în unele cazuri). În același timp, femeile reprezintă o forță motrice importantă pentru prosperitate și incluziune socială în zonele rurale, în special prin intermediul antreprenoriatului.

Ponderea populației¹⁶ cu **studii** superioare în zonele rurale rămâne scăzută, în pofida unei creșteri de la 18 % în 2012 la 22 % în 2019. Diferența dintre zonele rurale și municipii a crescut, de asemenea, de la 17 puncte procentuale în 2012 la 19 pp în 2019 (fiind stabilă sau în creștere în majoritatea statelor membre). În ceea ce privește **competențele de bază** (citire, matematică și științe), decalajul de performanță dintre zonele urbane și cele rurale este, de asemenea, mare în multe țări, astfel cum indică rezultatele testelor PISA 2018. În ceea ce privește cel puțin **competențele digitale de bază**, decalajul s-a ridicat la 14 puncte procentuale (48 % pentru zonele rurale față de 62 % pentru municipii) în 2019 și este stabil din 2015. În plus, la nivelul UE, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare este mai ridicată în zonele rurale și în orașe decât în municipii. Școlile din unele zone rurale se confruntă adesea cu dificultăți în a oferi o educație de calitate din cauza izolării lor geografice și a dimensiunii lor reduse. Acestea se confruntă cu o infrastructură și servicii de sprijin educațional insuficiente, cu o ofertă educațională limitată și cu o lipsă de profesori experimentați. Acest lucru poate limita utilizarea serviciilor electronice și potențialul de a studia și lucra de la distanță, ceea ce influențează disponibilitatea **locurilor de muncă de calitate** în zonele rurale.

Viața în zonele rurale depinde în mod esențial de accesul la **servicii publice și la infrastructură de calitate**. Consultarea publică a identificat infrastructura, accesul la instalații și facilități, conectivitatea digitală și ocuparea forței de muncă drept nevoile cele mai urgente. În special, serviciile esențiale și infrastructura aferentă - cum ar fi apa, salubritatea, energia, transportul, serviciile financiare și comunicațiile digitale - sunt esențiale pentru garantarea incluziunii sociale și economice. Acestea completează și

¹⁵ Ratele șomajului în rândul tinerilor sunt mai ridicate decât ratele generale ale șomajului în întreaga UE și în toate tipurile de zone. A se vedea documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei [SWD (2021) 166 final], p. 58-59 și figura 11) și [File:Share of people at risk of poverty or social exclusion, analysed by degree of urbanisation, 2019 \(%\) LCIE20.png - Statistics Explained \(europa.eu\)](#).

¹⁶ Ponderea populației totale în acest context include persoane din diferite grupe de vârstă.

facilitează accesul la alte servicii care îndeplinesc o funcție favorizantă, cum ar fi îngrijirea copiilor, educația, îngrijirea pe termen lung, locuințele, piața forței de muncă și serviciile sociale și pot constitui, de asemenea, o sursă importantă de creare de locuri de muncă¹⁷.

Accesul la servicii publice și la infrastructură este influențat de densitatea și proximitatea populației, care diferă între zonele rurale de la un stat membru la altul și între zonele rurale din apropierea municipiilor și zonele rurale îndepărtate¹⁸. Cu cât o zonă este mai puțin urbanizată și mai îndepărtată, cu atât este mai mare distanța rutieră medie până la cel mai apropiat serviciu¹⁹.

O treime din populația regiunilor rurale trăiește într-o regiune de frontieră. În medie, aceste regiuni frontaliere rurale au performanțe mai slabe în transportul rutier și feroviar și acces la mai puține zboruri de pasageri decât alte regiuni rurale. Persoanele din regiunile frontaliere rurale trebuie să călătorească mai departe pentru a ajunge la o școală primară sau secundară sau la un spital, în comparație cu alte regiuni rurale.

Distanțele mai lungi, densitatea mai scăzută a populației și zonele de captare mai mari îngreunează atât furnizarea, cât și accesul la servicii în zonele rurale. Cu toate acestea, **furnizarea de servicii de interes general în zonele rurale de o calitate comparabilă** cu cele din zonele urbane este esențială pentru menținerea unor standarde de viață echitabile pentru toți cetățenii și pentru toate teritoriile, inclusiv în zonele rurale cele mai îndepărtate și în regiunile ultraperiferice.

Comunitățile rurale pot fi expuse, de asemenea, unor costuri mai mari asociate tranziției climatice. Distanțele mai lungi până la spitale, școli și magazine, combinate cu o dependență mai mare de automobilele personale din cauza serviciilor limitate de transport public, conduc la costuri de călătorie mai mari²⁰. Comerțul cu amănuntul, medicii, farmaciile, băncile, oficiile poștale, transportul public, structurile de îngrijire a copiilor și școlile sunt **esențiale pentru viața și locurile de muncă din mediul rural**, precum și pentru a se asigura că **nimeni și niciun loc nu este lăsat în urmă**. Absența acestor servicii poate duce rapid la sentimente de depărtare și de excluziune socială. Orașele mici pot reprezenta forțe motrice pentru atractivitatea și dezvoltarea rurală și pot asigura accesul la o serie de servicii pentru zonele rurale înconjurătoare. Este important să se reflecteze asupra unor noi modalități de organizare a serviciilor publice naționale și regionale și ca acestea să fie testate, valorificând în același timp digitalizarea.

Modelele și abordările de afaceri, cum ar fi serviciile electronice, soluțiile de servicii mobile, parteneriatele public-privat, întreprinderile sociale, sectoarele culturale și creative, precum și cooperativele pot contribui la pătrunderea în zonele mai puțin populate și reprezintă, în general, un factor-cheie pentru dezvoltarea socioeconomică rurală. Acestea depind în mod esențial de nivelul competențelor digitale și de

¹⁷ Dreptul de acces la aceste servicii - și în special necesitatea de a sprijini persoanele aflate în dificultate - este consacrat în principiul 20 al Pilonului european al drepturilor sociale (PEDS).

¹⁸ Numărul total de persoane pe o rază de 120 km.

¹⁹ Printre acestea se numără comercianții cu amănuntul, școli primare, farmacii și bănci.

²⁰ OCDE, *Delivering Quality Education and Health Care to All: Preparing Regions for Demographic Change* (Furnizarea unor servicii educaționale și sanitare de calitate pentru toată lumea: pregătirea regiunilor pentru schimbările demografice), OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, 2021. <https://doi.org/10.1787/83025c02-en>.

disponibilitatea și caracterul abordabil al unei **infrastructuri digitale adecvate, precum și de capacitățile de a implementa în mod eficace tehnologiile digitale**, cum ar fi platformele de servicii digitale. Principala condiție prealabilă pentru transformarea digitală este conectivitatea la internet. În pofida îmbunătățirilor recente ale conectivității în bandă largă de mare viteză, numai 59 % dintre gospodăriile din regiunile rurale au acces în banda largă de nouă generație (NGA) (> 30 Mbps), comparativ cu 87 % dintre gospodăriile din UE.

În cele din urmă, zonele rurale se confruntă cu provocări specifice legate de schimbările climatice și de degradarea mediului. De exemplu, agricultura și silvicultura sunt mai vulnerabile decât activitățile economice urbane în fața unor fenomene climatice adverse mai frecvente, cum ar fi furtunile, inundațiile și seceta. Aceste sectoare sunt printre primele care resimt consecințele pierderii biodiversității, ceea ce reprezintă o amenințare pentru perspectivele economice pe termen lung ale comunităților rurale care depind de ele.

1.2. Oportunități în zonele rurale

Noile cerințe societale, oportunitățile oferite de economia verde, posibilitățile oferite de tehnologia digitală, împreună cu consecințele pandemiei de COVID-19 și extinderea telemuncii au atras din nou atenția asupra zonelor rurale ca locuri de bunăstare, securitate, viață ecologică și noi posibilități de reînnoire socială și economică.

Resursele naturale ale zonelor rurale reprezintă atuuuri esențiale pentru a construi un viitor durabil și prosper. Atunci când sunt bine gestionate, **peisajele rurale acoperite de păduri și zonele naturale** contribuie la reglarea fluxurilor de apă, la captarea carbonului și a poluanților atmosferici din atmosferă, la prevenirea eroziunii solului, precum și la furnizarea de servicii de ecosistem²¹. **Agricultura și gestionarea durabilă a pădurilor**, care includ durabilitatea economică, socială și de mediu, contribuie la protejarea locurilor de muncă și a mijloacelor de subzistență decente, a sistemelor ecologice și a biodiversității și, de asemenea, consolidează reziliența în fața schimbărilor climatice și a riscurilor. Îmbunătățirea calității producției și sprijinirea fermierilor, silvicultorilor și antreprenorilor din mediul rural, care sunt catalizatori ai **tranziției către o societate și o economie mai verzi, sunt esențiale**.

Accentul sporit pus pe atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin **producția de energie din surse regenerabile**, reprezintă pentru zonele rurale o oportunitate de a combate sărăcia energetică, cu condiția ca serviciile de ecosistem să fie evaluate în mod corespunzător, iar modelele de afaceri să își păstreze valoarea în cadrul comunităților rurale.

În contextul **Pactului verde european**²², noua strategie de creștere a Europei, zonele rurale vor juca un rol important în transformarea UE în **primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050**. Tranziția verde va necesita dezvoltarea de parteneriate în toate activitățile economice din zonele rurale, între întreprinderi din toate

²¹ Maes J., et al., *More green infrastructure is required to maintain ecosystem services under current trends in land-use change in Europe* (Sunt necesare mai multe infrastructuri verzi pentru a menține serviciile de ecosistem având în vedere tendințele actuale ale schimbării destinației terenurilor în Europa), *Landsc Ecol* 30:517–534, 2015.

²² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro.

sectoarele, autorități locale, cercetători și servicii bazate pe **inovare, schimb de cunoștințe și cooperare**, inclusiv în cadrul proceselor de specializare inteligentă²³.

Bioeconomia este unul dintre cele mai mari sectoare ale Uniunii. Aceasta cuprinde agricultura, silvicultura, pescuitul, acvacultura, precum și producția de alimente, hrană pentru animale, bioenergie și bioproduse. Bioeconomia poate ajuta UE să accelereze progresele către o economie circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon și va contribui la modernizarea și consolidarea sectorului alimentar al UE, precum și a bazei industriale a zonelor rurale. Bioeconomia și economia circulară durabile vor crea lanțuri valorice noi, mai diverse și procese mai verzi, mai eficiente din punctul de vedere al costurilor, protejând în același timp biodiversitatea și mediul. În 2017, bioeconomia a generat o valoare adăugată de 614 miliarde EUR și a angajat aproximativ 17,5 milioane de persoane în UE²⁴. În zonele rurale, bioeconomia poate stimula soluții inovatoare de afaceri și poate fi sprijinită prin inițiative precum „Startup Villages”²⁵ și sprijin pentru IMM-uri.

Pe lângă aceste noi oportunități economice și în vederea creării de locuri de muncă în zonele afectate, trebuie identificate, de asemenea, modalități durabile și inovatoare de utilizare a **fostelor mine și situri de extracție a minereurilor**, în special prin refacerea ecosistemelor degradate și a serviciilor pe care acestea le oferă comunităților locale.

Cererea în continuă evoluție a consumatorilor de **alimente de calitate mai bună, mai sănătoase și produse prin metode mai durabile, inclusiv produse ecologice**, poate genera **noi oportunități** pentru fermieri și pentru economia rurală. Tranziția către metode de producție ecologică, **dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, prelucrarea locală** și produsele inovatoare, în conformitate cu Strategia UE „De la fermă la consumator” și cu Planul de acțiune pentru dezvoltarea producției ecologice²⁶, pot contribui la consolidarea rolului fermierilor și la creșterea veniturilor acestora.

Sectoare precum **turismul** beneficiază, de asemenea, de o ofertă mai largă de activități turistice de calitate, inclusiv activități în cadrul fermelor, de producția de produse locale de calitate, de gestionarea adecvată a peisajelor și de interacțiunile dintre uscat și mare în zonele rurale costiere. **„Eco-districtele”** - zone geografice în care fermierii, publicul, operatorii turistici, asociațiile și autoritățile publice încheie un acord pentru gestionarea durabilă a resurselor locale pe baza principiilor și practicilor ecologice - reprezintă un concept promițător în acest sens, în special în combinație cu rețeaua Natura 2000. Prin urmare, este important să se țină seama de nevoile **fermierilor mici și mijlocii, prin atragerea fermierilor tineri, fermierilor noi și fermierilor femei** și prin prevenirea abandonării terenurilor, precum și prin facilitarea accesului la terenuri. Aceasta ar trebui să includă, de asemenea, lucrătorii agricoli, inclusiv lucrătorii sezonieri și cei care provin dintr-un context de migrație. Dezvoltarea și gestionarea ofertelor turistice, utilizând pe deplin tehnologia și serviciile digitale, ar trebui, de asemenea, sprijinite.

²³ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-is-smart-specialisation->.

²⁴ Ronzon, T., et al., *Developments of Economic Growth and Employment in Bioeconomy Sectors across the EU* (Evoluții ale creșterii economice și ocupării forței de muncă în sectoarele bioeconomiei în UE), Sustainability 12, nr. 11:4507, 2020. <https://doi.org/10.3390/su12114507>.

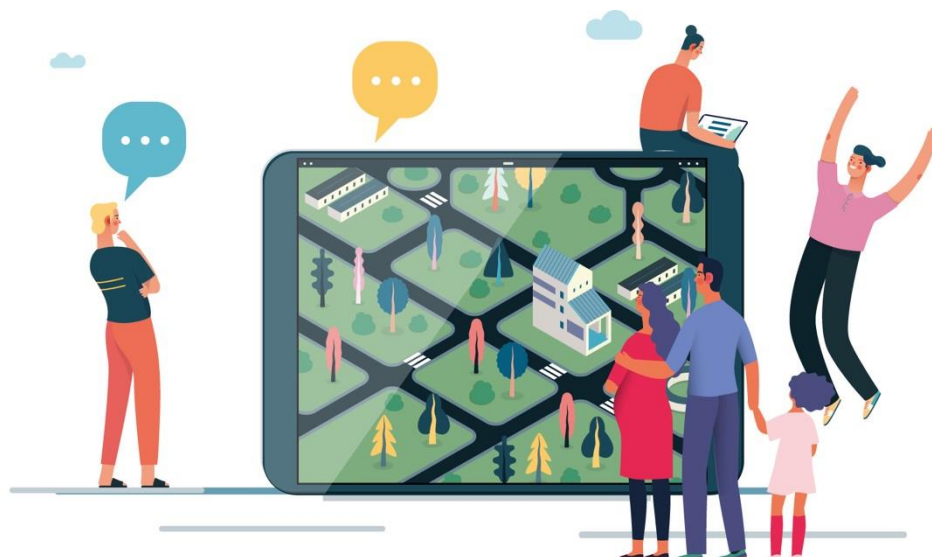
²⁵ https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/suica/announcements/launch-global-eu-campaign-rural-50-strategy_en.

²⁶ Comunicare privind un plan de acțiune pentru dezvoltarea producției ecologice [COM(2021) 141 final].

Conectivitatea digitală este un factor esențial pentru diversificarea activităților economice în zonele rurale. Aceasta va facilita, pentru antreprenori și pentru startup-uri, stabilirea și dezvoltarea afacerilor, creând astfel noi oportunități economice pentru zonele rurale. Dezvoltarea ecosistemelor de inovare va permite comunităților rurale să creeze locuri de muncă de înaltă calitate în zonele rurale în toate sectoarele.

Un alt set important de oportunități pentru zonele rurale constă în **calitatea vieții și implicarea comunităților locale în procesul decizional**. Posibilitățile de participare activă la viața publică și socială, inclusiv la activitățile artistice și culturale, pot influența, de asemenea, atractivitatea relativă a zonelor rurale.

2. O VIZIUNE PENTRU ZONELE RURALE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2040



Provocările și oportunitățile cu care se confruntă zonele rurale, dintre care unele vor continua probabil în viitor, stau la baza exercițiului întreprins pentru definirea viziunii. Cetățenii și organizațiile din zonele rurale²⁷ au fost puternic implicați în elaborarea acestei viziuni care descrie cum vor să fie zonele rurale în 2040. În plus, a fost efectuat un exercițiu de analiză prospectivă²⁸ dedicat. Acesta a luat în considerare megatendențele²⁹ care determină transformări până în 2040 și a identificat principalii factori subiacenți ai schimbării, așa-numiții „**factori determinanți**”, care se preconizează că vor contura **viitorul zonelor rurale** (a se vedea graficul 1). **Demografia** și **guvernanța** au fost evidențiate drept factorii determinanți cu cel mai mare impact și cei mai nesiguri și au reprezentat axele pe care au fost elaborate patru **scenarii**. Fiecare dintre acestea ilustrează un posibil viitor pentru zonele rurale în 2040, în funcție de atragerea de noi locuitori sau nu, precum și de calitatea guvernanței pe mai multe niveluri. Scenariile abordează, de asemenea, interdependențele rural-urban³⁰.

Pe baza factorilor determinanți identificați, a scenariilor și a numeroaselor activități de consultare, au apărut patru **domenii de acțiune** complementare, care înglobează o viziune pe termen lung *care provine din zonele rurale* **mai puternice, conectate, reziliente și prospere până în 2040, este realizată prin intermediul acestora și pentru acestea.**

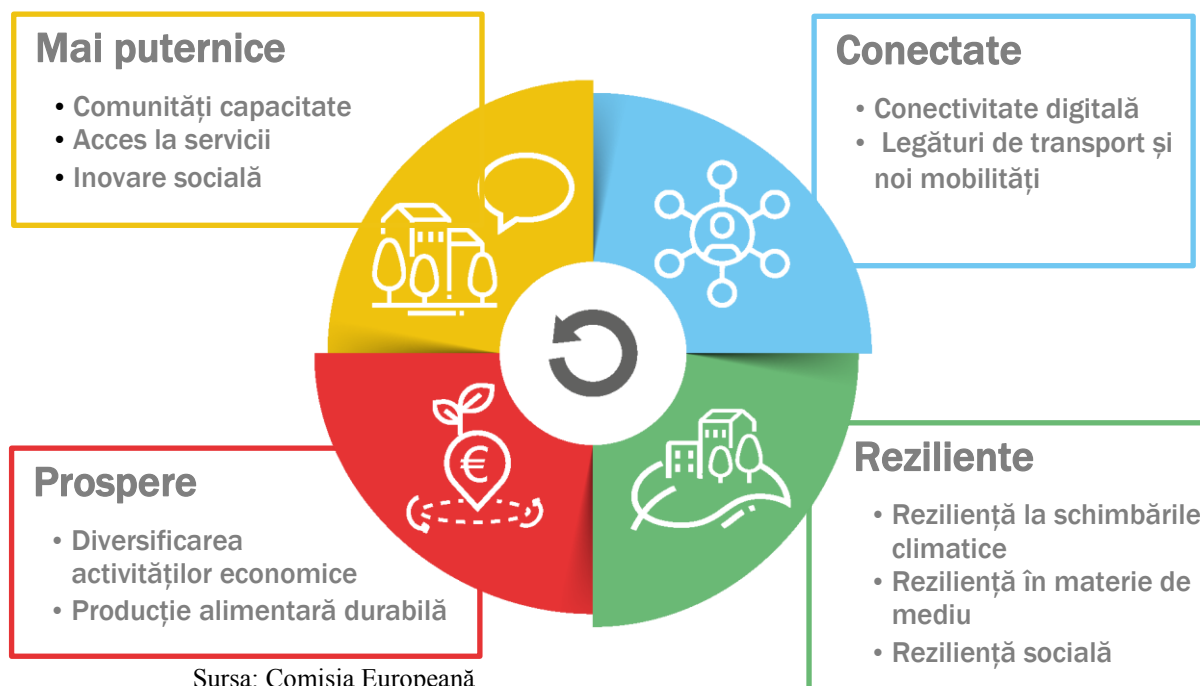
²⁷ Pe baza abordărilor participative cu grupul tematic REDR, a se vedea portalul REDR și documentul de lucru al serviciilor Comisiei [SWD(2021) 166 final] care însoțește prezenta comunicare.

²⁸ Analiza prospectivă este disciplina referitoare la explorarea, anticiparea și conturarea viitorului, contribuind la construirea și utilizarea în mod structurat și sistematic a inteligenței colective pentru a anticipa evoluțiile și pentru a se pregăti mai bine pentru schimbări.

²⁹ Megatendențele sunt definite ca forțe motrice pe termen lung care pot fi observate în prezent și care, cel mai probabil, vor avea un impact global. Mai multe informații sunt disponibile pe Platforma pentru megatendențe a Comisiei Europene.

³⁰ Mai multe explicații sunt disponibile în secțiunea prospectivă din documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD (2021) 166 final.

Graficul 1: Principalii factori determinanți care conturează viitorul zonelor rurale în 2040 și cele patru domenii de acțiune complementare



2.1. Zone rurale mai puternice



„Inovarea în zonele rurale nu este condusă de marile corporații. Este plasată sub responsabilitatea comunității.”

„De la «locuitori din mediul rural» la comunități rurale. Toată lumea este invitată, toată lumea este implicată.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Zonele rurale ar trebui să găzduiască **comunități locale capacitate și dinamice**. Facilitarea participării active a tuturor cetățenilor la procesele de elaborare a politicilor și la procesele decizionale, implicând o gamă largă de părți interesate și rețele, precum și la toate nivelurile de guvernare, este esențială pentru dezvoltarea unor soluții de politică și investiții adaptate, bazate pe realitatea zonei și integrate. Noile posibilități de participare activă a publicului, cum ar fi consultările circumscripțiilor rurale sau votul online, pot face zonele rurale, în special cele îndepărtate și depopulate, mai atractive prin implicarea cetățenilor în deciziile privind propriul lor viitor și prin modul în care pot valorifica la maximum atuurile culturale și economice ale zonei lor.

Deși situațiile variază de la un stat membru la altul, populația din mai multe zone rurale din UE este în mare parte în scădere și în continuă îmbătrânire, ceea ce poate exercita presiuni asupra furnizării de servicii publice și private. Este esențială asigurarea faptului că zonele rurale sunt locuri atractive de locuit și de muncă. În acest sens, accesul efectiv la servicii esențiale de o calitate suficientă, precum apă, salubritate, asistență medicală,

energie, transport, servicii financiare și comunicații digitale, trebuie să fie garantat pentru toți³¹. Ar trebui dezvoltate, de asemenea, soluții inovatoare pentru furnizarea de servicii, valorificând la maximum posibilitățile oferite de instrumentele digitale și încurajând puternic inovarea socială.

2.2. Zone rurale conectate



„Zonele rurale se confruntă în continuare cu numeroase zone albe în ceea ce privește infrastructura - drumuri, transport, canalizare și alimentare cu apă.”

„Banda largă trebuie să fie un serviciu esențial. Este un mijloc pentru atingerea unui scop, nu un scop în sine.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Dezvoltarea în continuare a zonelor rurale depinde de **buna conectare** a acestora, între ele și cu zonele periurbane și urbane. Acest lucru facilitează accesul la acestea, îmbunătățind în același timp accesul la o gamă mai largă de servicii pentru comunitățile locale.

În ceea ce privește transportul, aceasta înseamnă menținerea sau îmbunătățirea³² serviciilor de transport public la prețuri abordabile și a infrastructurii, cum ar fi căile ferate, căile navigabile interioare, drumurile, stațiile de încărcare și de realimentare, pentru a sprijini soluțiile de e-mobilitate, piste pentru biciclete, conexiunile multimodale, inclusiv cu mijloacele active de transport, precum și transportul maritim pe distanțe scurte și legăturile aeriene, care sunt adesea singurul mijloc de conectare a insulelor și a anumitor regiuni periferice. De asemenea, ar trebui explorat în continuare potențialul zonelor rurale de a acționa ca centre de dezvoltare, testare și implementare a unor soluții de mobilitate durabile și inovatoare.

Infrastructura digitală este un factor favorizant esențial pentru ca zonele rurale să contribuie la **tranziția digitală**³³ și să o valorifice la maximum. Dezvoltarea capacităților digitale în zonele rurale va îmbunătăți atractivitatea acestora. Tehnologiile digitale vor oferi servicii precum sisteme de transport inteligente multimodale, asistență de urgență rapidă în caz de accidente, soluții mai bine orientate de gestionare a deșeurilor, soluții energetice și de iluminat inteligente, optimizarea resurselor și multe altele.

³¹ Principiul nr. 20 al planului de acțiune - Pilonul european al drepturilor sociale: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_ro

³² Aceasta include asigurarea accesibilității transportului public și a infrastructurii în conformitate cu [Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap](#).

³³ Comunicare a Comisiei - Raport pe 2020 de analiză prospectivă strategică – Drumul de parcurs către o Europă mai rezilientă [COM(2020) 493 final].

2.3. Zone rurale reziliente, care favorizează bunăstarea



„Viziunea trebuie să promoveze reziliența durabilă și dezvoltarea favorabilă incluziunii și să sporească bunăstarea locuitorilor.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Zonele rurale pot și ar trebui să joace un rol central în cadrul Pactului verde european. Conservarea resurselor naturale, refacerea peisajelor, inclusiv a celor culturale, „înverzirea” activităților agricole și scurtarea lanțurilor de aprovizionare **vor spori reziliența zonelor rurale la schimbările climatice, la pericolele naturale și la crizele economice**. În calitate de furnizori de servicii care protejează ecosistemele și de soluții pentru neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon, zonele rurale joacă un rol din ce în ce mai important în atenuarea schimbărilor climatice, în bioeconomia durabilă și în economia circulară. Zonele rurale ar trebui să se bazeze pe agricultura durabilă, pe silvicultură, pe activități economice agroalimentare și pe o gamă diversificată de activități economice mai verzi³⁴ care promovează sechestrarea carbonului în solurile agricole și producția locală de înaltă calitate, bazată pe comunitate.

În beneficiul zonelor rurale, ar trebui să poată coexista diferite activități durabile. Activitățile agricole familiale ar trebui să se desfășoare în armonie cu alte activități economice, respectând și menținând în același timp autonomia adecvată a sectoarelor economice prin amenajarea adecvată a teritoriului și zonare. De asemenea, producția agricolă ar trebui să țină seama de impactul său asupra apelor și a ecosistemelor marine.

Tranziția verde și cea digitală ar trebui să fie echitabile și să țină seama de nevoile tuturor membrilor comunității rurale, inclusiv ale celor din grupuri defavorizate, pentru a consolida **reziliența socială** a zonelor rurale.

Pentru ca zonele rurale să devină mai reziliente din punct de vedere social, este necesar să se valorifice întreaga gamă de talente și întreaga diversitate din societățile noastre. Orice persoană ar trebui să aibă acces la recalificare și perfecționare, care să îi ofere posibilitatea unor locuri de muncă și oportunități de bună calitate, și ar trebui să fie reprezentată în mod egal în procesul decizional, la nivel național, regional și local. Ar trebui abordate violența bazată pe gen și stereotipurile de gen. De asemenea, ar trebui să se acorde o atenție deosebită tinerilor, precum și persoanelor în vârstă, persoanelor cu handicap, copiilor, persoanelor LGBTQI+, persoanelor care provin dintr-un context de migrație și comunităților române care uneori nu au acces la servicii de bază, cum ar fi servicii sociale și educaționale adecvate și asistență medicală.

³⁴ A se vedea Comunicarea privind un plan de acțiune pentru dezvoltarea producției ecologice [COM(2021) 141 final].

2.4. Zone rurale prospere



„Să continue angajamentul de a sprijini diversificarea activităților și a funcțiilor zonelor rurale, valorificând punctele forte, cunoștințele și oportunitățile locale și oferind un sprijin mai mare proiectelor la scară mică și micro, promovate în special de tineri și de șomeri, evitând plecarea acestora în orașe.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Zonele rurale pot deveni mai **prospere** prin diversificarea activităților economice către noi sectoare, cu efecte pozitive asupra ocupării forței de muncă³⁵, și prin îmbunătățirea valorii adăugate a activităților agricole și agroalimentare.

Diversificarea activităților economice ar trebui să se bazeze pe strategii economice locale durabile, inclusiv pe măsuri care să facă mediul lor atractiv pentru întreprinderi. Diversificarea economică necesită, de asemenea, asigurarea accesului la educație și formare digitală și hibridă, astfel încât comunitățile să dobândească noi competențe și să sprijine spiritul antreprenorial. Îmbunătățirea colaborării în rețea a întreprinderilor mai mici poate fi o alternativă la consolidare, care conduce adesea la transferul de putere și profit în afara zonelor rurale.

Ar trebui menținut rolul economic important al agriculturii, al silviculturii și al pescuitului. Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, utilizarea sistemelor de etichetare care recunosc calitatea și varietatea produselor alimentare locale și tradiționale vor avea un impact pozitiv asupra economiilor locale. Organizațiile de producători pot contribui la promovarea produselor și a regiunilor lor prin intermediul unor activități precum campaniile publicitare. Acest lucru joacă, de asemenea, un rol în satisfacerea cererii tot mai mari de produse locale (legate de zonele rurale specifice din care provin) și contribuie la menținerea autonomiei și durabilității producției alimentare europene.

³⁵ Fritsche U., et al., *Future transitions for the Bioeconomy towards Sustainable Development and a Climate-Neutral Economy - Knowledge Synthesis Final Report* (Tranzițiile viitoare pentru bioeconomie către o dezvoltare durabilă și o economie neutră din punct de vedere climatic - Raport final de sinteză a cunoștințelor), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2020. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/54a1e679-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>.

3. PACTUL RURAL ȘI PLANUL DE ACȚIUNE RURALĂ AL UE



Un pact rural și un plan de acțiune rurală al UE cu proiecte emblematic concrete și instrumente noi vor contribui la atingerea obiectivelor viziunii (a se vedea punctul 3.1). Acestea vor impulsiona revitalizarea zonelor rurale, vor atenua impactul tendințelor negative și vor permite monitorizarea și raportarea cu privire la realizări în perspectiva anului 2040.

3.1. Pactul rural - o guvernare consolidată pentru zonele rurale din UE

„Asigurarea alinierii și complementarității între politicile internaționale, naționale și locale care au un impact asupra dezvoltării rurale va maximiza efectele pozitive ale eforturilor noastre colective.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Va fi elaborat un pact rural, cu toate nivelurile de guvernare și părțile interesate sprijinind obiectivele comune ale viziunii propuse în prezenta comunicare (a se vedea mai jos). Pactul va oferi un cadru comun pentru implicarea și cooperarea unei game largi de actori la nivelul UE, **la nivel național, regional și local**. Acesta va contribui la creșterea sinergiilor, a complementarităților și a coerenței dintre politicile și intervențiile UE, naționale, regionale și teritoriale pentru a atinge obiectivele acestei viziuni pe termen lung și pentru a răspunde aspirațiilor comune ale comunităților rurale. Interacțiunile dintre toate nivelurile de guvernare și părțile interesate în domeniul dezvoltării rurale vor fi încurajate prin intermediul rețelelor existente care vor fi mobilizate pentru a implica părțile interesate din mediul rural.

Comisia va acționa ca un catalizator pentru ca pactul să fie un cadru de succes. Autoritățile naționale și părțile interesate vor putea face schimb de idei cu privire la modalitățile de realizare a obiectivelor comune ale viziunii. Schimbul de experiență și de

bune practici în ceea ce privește elaborarea de strategii, planuri de acțiune și măsuri concrete care au fost luate va contribui la asigurarea faptului că toate zonele rurale sunt mai puternice, conectate, reziliente și prospere până în 2040. Statele membre, autoritățile regionale și locale care nu au elaborat încă o strategie și un plan de acțiune pentru a aborda provocările cu care se confruntă zonele rurale vor fi invitate să facă acest lucru. Se va pune un accent deosebit pe gestionarea tranzițiilor structurale și pe guvernanta pe mai multe niveluri și participativă pentru a concepe și a pune în aplicare soluții care să funcționeze cel mai bine pentru zonele rurale.

Cele patru componente - „mai puternice”, „conectate”, „reziliente” și „prospere” - sintetizează aspirațiile comune ale comunităților rurale și ale părților interesate ca, în 2040, zonele rurale să devină:

- i. Spații **atractive**, dezvoltate în cadrul unei **dezvoltări teritoriale armonioase**, deblocând potențialul lor specific, făcând din ele locuri **de oportunități** și oferind soluții locale pentru a contribui la abordarea efectelor locale ale provocărilor globale.
- ii. Implicate în **guvernanta** pe mai multe niveluri și bazată pe realitatea zonei, dezvoltând strategii integrate utilizând abordări colaborative și participative, beneficiind de mixuri de politici adaptate și de interdependențele dintre zonele urbane și cele rurale.
- iii. Furnizori de **securitate alimentară**, oportunități economice, **bunuri și servicii** pentru societate în general, cum ar fi furnizori de biomateriale și energie, dar și de produse locale de înaltă calitate, bazate pe comunitate, de energie din surse regenerabile, păstrând o cotă echitabilă din valoarea generată.
- iv. Comunități **dinamice** axate pe **bunăstare**, inclusiv pe mijloacele de subzistență, echitate, **prosperitate** și calitatea vieții, în care toți oamenii trăiesc și lucrează bine împreună, cu o capacitate adecvată de sprijin reciproc.
- v. Comunități **incluzive de solidaritate între generații, echitate și reînnoire**, deschise **noilor veniți** și promovând egalitatea de șanse pentru toți.
- vi. Surse înfloritoare de **natură**, consolidate de obiectivele Pactului verde și contribuind la acestea, inclusiv **neutralitatea climatică**, precum și gestionarea durabilă a resurselor naturale.
- vii. Beneficiari deplin ai **inovării digitale**, cu **acces** egal la tehnologiile emergente, la alfabetizarea digitală pe scară largă și la oportunități de a dobândi competențe mai avansate.
- viii. Gazde ale unor **oameni întreprinzători, inovatori și calificați**, care creează împreună progrese tehnologice, ecologice și sociale.
- ix. Locuri animate, dotate cu **servicii publice și private eficiente, accesibile și la prețuri abordabile, inclusiv servicii transfrontaliere**, care oferă soluții adaptate (cum ar fi transportul, educația, formarea, sănătatea și îngrijirea, inclusiv îngrijirea pe termen lung, viața socială și comerțul cu amănuntul).
- x. **Locuri de diversitate**, valorificând la maximum atuurile, talentele și potențialul lor unic.

Dincolo de diversitatea zonelor rurale, care reprezintă un atu pentru o adaptare reușită, aceste aspirații reflectă un teren comun și o posibilă valoare adăugată europeană și, prin urmare, sunt propuse ca **obiective comune** pentru a fi aprobate pentru o **viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE**.

3.2. Planul de acțiune rurală al UE

Drept dovadă a angajamentului reînnoit al Comisiei față de comunitățile rurale și de dezvoltarea zonelor rurale, prezenta comunicare propune un plan de acțiune rurală articulat în jurul unor inițiative emblematiche. Mai multe politici ale UE oferă deja sprijin pentru abordarea provocărilor și a oportunităților din mediul rural și contribuie la dezvoltarea echilibrată, echitabilă, „verde” și inovatoare a zonelor rurale.

Politica agricolă comună (PAC) reformată³⁶, în special Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), este una dintre principalele surse de finanțare din partea UE pentru zonele rurale, prin promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat, prin consolidarea protecției mediului și a acțiunilor climatice și prin consolidarea țesutului socioeconomic al zonelor rurale.

Politica de coeziune³⁷ este cealaltă sursă majoră de sprijin pentru zonele rurale, promovând și sprijinind dezvoltarea generală armonioasă a statelor membre, a regiunilor și a teritoriilor. Pentru a atinge aceste obiective, Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul de coeziune și Fondul social european Plus (FSE+) mobilizează investiții semnificative în oameni și infrastructură în zonele rurale. De asemenea, permite elaborarea unor strategii adaptate la nevoile fiecărui teritoriu prin intermediul noilor obiective de politică ale politicii de coeziune în perioada 2021-2027: „o Europă mai aproape de cetățeni” și „o Europă mai socială și mai favorabilă incluziunii”. Aceasta oferă un cadru flexibil și adaptabil pentru ca statele membre și regiunile să sprijine dezvoltarea teritorială integrată cu guvernarea pe mai multe niveluri. Politica de coeziune oferă, de asemenea, posibilitatea de a sprijini soluțiile bazate pe realitatea zonei, dezvoltate în zonele rurale și de către acestea.

Prin urmare, statele membre ar trebui să profite de oportunitățile oferite de planurile strategice PAC și de programele politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 pentru a stimula dezvoltarea rurală durabilă și integrată. În plus, acestea ar trebui să utilizeze potențialul foarte semnificativ al Mecanismului de redresare și reziliență, al InvestEU și al altor programe ale UE, precum și al Băncii Europene de Investiții pentru a acoperi decalajele existente în materie de investiții în zonele rurale. Finanțarea trebuie mobilizată în mod coerent, în complementaritate cu intervențiile naționale și regionale ale statelor membre, care rămân esențiale pentru acordarea unui sprijin cuprinzător zonelor rurale.

Dincolo de aceste oportunități de finanțare esențiale, Planul de acțiune rurală al UE care stă la baza acestei viziuni va articula proiecte și inițiative concrete, bazate pe cele patru direcții de acțiune și reunind diferite domenii de politică ale UE pentru a transforma această viziune în realitate. Pentru ca viziunea să aibă rezultate, o serie de inițiative au fost regrupate în jurul inițiativelor emblematiche care lansează efortul comun de realizare a obiectivelor comune ale viziunii și regroupează, în general, o serie de acțiuni care

³⁶ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_ro.

³⁷ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

conlucrează. Inițiativele emblematică sunt proiecte care pot fi puse în aplicare, consolidate prin acțiuni însoțitoare descrise în detaliu în anexă³⁸.

Inițiative emblematică în sprijinul unor zone rurale mai puternice



„Trebuie recunoscută importanța vitală a teritoriilor rurale pentru societate în ansamblu, iar imaginea și percepția acestora în rândul populațiilor urbane și al factorilor de decizie trebuie îmbunătățite, demontând stereotipurile.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Comunitățile locale sunt cele mai în măsură să evalueze punctele forte ale teritoriilor lor și să le valorifice. În ultimii 30 de ani, comunitățile au fost abilitate să elaboreze strategii locale cu finanțare din PAC în cadrul abordării LEADER. Există, de asemenea, o trăsătură consacrată a politicii de coeziune, prin așa-numita „dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității” (DLRC), în special în zonele de coastă și periurbane, precum și în insule. Pe baza strategiilor de dezvoltare locală existente și viitoare, o mai bună colaborare în rețea ar trebui să contribuie la furnizarea mai multor recomandări comunităților locale, în special cu privire la accesul la finanțare și la conceperea unor astfel de strategii. Abordarea „Sate inteligente” va continua, de asemenea, să fie promovată în acest context.

Pentru a favoriza dinamismul zonelor rurale, sunt propuse următoarele inițiative:

- **Platforma de revitalizare a zonelor rurale**

Comisia va înființa o platformă de tip ghișeu unic pentru informații cu privire la proiectele existente și la posibilitățile de finanțare, cu scopul de a facilita colaborarea dintre comunitățile rurale, titularii de proiecte rurale și autoritățile locale. Aceasta va oferi cetățenilor și comunităților rurale ocazia de a evidenția modul în care au reușit să valorifice specificul teritoriului lor pentru a crea noi oportunități economice sau a furniza servicii pentru populația lor. Acest lucru va permite, la rândul său, titularilor de proiecte sau autorităților rurale să adapteze aceste strategii la propria realitate.

Platforma va sprijini în principal zonele rurale afectate de pierderea populației, de îmbătrânirea populației și de lipsa oportunităților economice; zonele rurale vor putea avea acces la informații și bune practici privind instrumentele și strategiile.

- **Cercetare și inovare pentru comunitățile rurale**

Ecosistemele puternice de inovare care reunesc actori publici și privați reprezintă o oportunitate esențială pentru ca comunitățile rurale să prospere din nou, pentru ca zonele rurale să fie locuri atractive în care cetățenii inovatori să lucreze și să trăiască și pentru ca Europa să mobilizeze multitudinea de zone de inovare, de talente și spiritul creativ situate în afara centrelor de cunoaștere esențiale. Acțiunile întreprinse în cadrul acestei inițiative emblematică vor promova consolidarea unor astfel de ecosisteme. Activitățile de cercetare și inovare axate pe zonele rurale din cadrul programului Orizont Europa vor

³⁸ A se vedea anexa pentru lista completă a acțiunilor însoțitoare.

sprijini dezvoltarea inovațiilor de către și pentru comunitățile rurale, formarea, precum și schimbul de cunoștințe între actorii inovării rurale prin intermediul forumului anual al localităților care au aderat la conceptul „Startup Villages” pentru a accelera răspândirea și adoptarea inovațiilor.

Aceste inițiative emblematică vor fi completate de acțiuni însoțitoare. Comisia va evalua cele mai bune modalități de a stimula amenajarea optimă a teritoriului și zonarea pentru a proteja și a promova agricultura durabilă și alte activități economice și de a consolida în continuare colaborarea în rețea în jurul LEADER și al satelor inteligente. Noi programe, cum ar fi Erasmus+ și Corpul european de solidaritate, vor ajunge, de asemenea, la un număr mai mare de persoane din zonele rurale prin măsuri de incluziune.

Inițiative emblematică de încurajare a zonelor rurale conectate



„Indiferent de efortul depus pentru educație, promovarea turismului, dezvoltarea de noi inițiative economice etc.: accesibilitatea rămâne cheia succesului oricărei inițiative de dezvoltare. Absența unei bune accesibilități și conectivități afectează orice strategie de dezvoltare pusă în aplicare în zonele rurale.”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Comisia invită statele membre și regiunile să elaboreze strategii durabile de mobilitate rurală. Acestea ar trebui să se concentreze asupra provocărilor specifice legate de mobilitatea rurală³⁹, ținând seama de legăturile transfrontaliere și macroregionale pentru a valorifica la maximum rețelele existente. Acestea ar trebui să se bazeze pe orientările europene privind planificarea mobilității urbane durabile (PMUD)⁴⁰. Zonele urbane sunt, de asemenea, încurajate să adopte planuri de mobilitate durabilă care să acorde atenție zonelor periurbane și rurale din jurul lor.

Acoperirea în bandă largă, inclusiv tehnologia 5G, sunt esențiale pentru ca întreprinderile și oamenii să lucreze de la distanță și să se adapteze la inovații și la noi activități economice. Aceasta permite, de asemenea, modalități inovatoare de a dobândi noi competențe și este o condiție prealabilă pentru accesibilitatea serviciilor electronice, cum ar fi e-sănătatea, comerțul cu amănuntul, serviciile bancare online, informațiile privind călătoriile și accesul la administrațiile publice. O combinație de conectivitate terestră și spațială, care să asigure conexiuni în bandă largă de mare viteză peste tot pentru servicii reziliente și eficiente din punctul de vedere al costurilor, va contribui la realizarea acestui obiectiv. Dezvoltarea competențelor digitale la scară largă este, de asemenea, esențială pentru a asigura accesibilitatea. În cele din urmă, datele ar trebui utilizate în beneficiul zonelor rurale. Acest lucru poate sprijini furnizarea de servicii îmbunătățite și eficiente, implicarea cetățenilor și inovarea în sectoare precum mobilitatea, energia, aprovizionarea cu alimente și sănătatea.

³⁹ Printre acestea se numără provocările specifice legate de demografia zonelor rurale, cum ar fi îmbătrânirea populației, care necesită asigurarea accesibilității parcului de vehicule și a infrastructurii de transport.

⁴⁰ https://www.eltis.org/sites/default/files/sump_guidelines_2019_interactive_document_1.pdf.

Pentru a încuraja conectivitatea în mediul rural, sunt propuse următoarele inițiative:

- **Bune practici de mobilitate multimodală durabilă pentru zonele rurale**

Este imperativ să se îmbunătățească conexiunile de transport existente. În acest scop, ar trebui optimizate soluțiile și conexiunile de mobilitate multimodală durabilă, utilizând digitalizarea. Pe baza experienței sale în ceea ce privește rețelele de mobilitate urbană, Comisia va sprijini localitățile rurale să discute și să identifice soluții de mobilitate. Prin prezentarea inițiativelor de la nivel local, autoritățile locale vor fi în măsură să discute aspectele legate de mobilitatea rurală și să adapteze o astfel de inițiativă pentru a aborda mobilitatea pe teritoriile lor, îmbunătățind durabilitatea transporturilor și accesibilitatea zonelor rurale⁴¹.

- **„Viitorul digital rural”**

Zonele și comunitățile rurale trebuie să se afle în centrul digitalizării. „Viitorul digital rural” propune un set integrat de acțiuni menite să stimuleze transformarea digitală durabilă a zonelor rurale și să sporească atractivitatea acestora pentru ca cetățenii și întreprinderile să rămână sau să se întoarcă. Aceasta va aborda:

1. Conectivitatea digitală: eliminarea decalajului dintre zonele rurale și cele urbane și facilitarea accesului universal și la prețuri abordabile la conexiuni de mare viteză. Acest lucru va fi realizat prin mobilizarea investițiilor din sectorul privat.
2. Tehnologia digitală: inovarea digitală și noile tehnologii, cum ar fi inteligența artificială, robotica, soluțiile bazate pe internetul obiectelor și centrele de inovare digitală care contribuie la dezvoltarea zonelor rurale.
3. Factorul uman: stimularea competențelor necesare pentru transformarea digitală a zonelor rurale, inclusiv accesul la un ecosistem de educație digitală de înaltă performanță și participarea la acesta, în conformitate cu obiectivele strategice ale Planului de acțiune pentru educația digitală 2021-2027⁴², și promovarea competențelor digitale și a antreprenoriatului, astfel încât toată lumea să poată beneficia de tranziția digitală.
4. Măsurarea progreselor înregistrate în direcția eliminării decalajului digital dintre zonele urbane și cele rurale prin reorganizarea indicatorilor existenți, din indicele economiei și societății digitale, într-un indice al digitalizării în mediul rural.

Până în 2030, obiectivul UE este de a se asigura că viața democratică și serviciile publice vor fi pe deplin accesibile tuturor online. În conformitate cu comunicarea intitulată „Busola pentru dimensiunea digitală către 2030”, 100 % din serviciile publice esențiale vor fi disponibile online pentru cetățenii și întreprinderile din Europa; 100 % din cetățenii europeni vor avea acces la dosare medicale (dosare electronice), iar 80 % dintre cetățeni vor utiliza o soluție de identificare digitală până în 2030⁴³.

⁴¹ Concluziile proiectului SMARTA 1 au arătat că o rețea de transport rural poate prezenta inițiative la nivel local pe care autoritățile locale le-ar putea reproduce pe teritoriul lor și poate oferi un forum de discuții privind aspectele legate de mobilitatea rurală. A se vedea: <https://ruralsharedmobility.eu/wp-content/uploads/2021/01/SMARTA-2nd-Brochure-EN.pdf>

⁴² Comunicarea „Resetarea educației și formării pentru era digitală” (COM/2020/624 final).

⁴³ Comunicarea „Busola pentru dimensiunea digitală către 2030: modelul european pentru deceniul digital” [COM(2021) 118 final].

Finanțarea europeană din FEADR, FEDR, FSE + și Mecanismul „Conectarea Europei” (MCE), MRR precum și finanțarea națională și privată ar trebui combinate pentru a investi în infrastructură, tehnologie și oameni. Aceste investiții vor contribui la atingerea obiectivului unei acoperiri de 100 % în bandă largă rapidă în zonele rurale până în 2025. Trebuie remarcat faptul că cel puțin 20 % din Mecanismul de redresare și reziliență ar trebui să sprijine tranziția digitală. Astfel cum se menționează în Comunicarea privind deceniul digital, toate gospodăriile europene ar trebui să fie acoperite de o rețea gigabit și toate zonele populate ar trebui să fie acoperite de tehnologia 5G până în 2030.

Pe lângă aceste acțiuni emblematice, Comisia va oferi, de asemenea, sprijin birourilor cu competențe în materie de bandă largă pentru a facilita extinderea benzii largi. Finanțarea în cadrul PAC, al politicii de coeziune, al programului Orizont 2020 și al programului Orizont Europa va permite continuarea digitalizării, în special a sectorului agricol. În ceea ce privește transporturile, legăturile dintre zonele urbane și cele rurale vor fi abordate în noul cadru al UE privind mobilitatea urbană, iar nevoile rurale vor fi luate în considerare în Strategia 2.0 privind dronele.

Inițiative emblematice în sprijinul zonelor rurale reziliente



„Ideea durabilității trebuie să se integreze în fiecare aspect al dezvoltării zonelor rurale.” - „Pentru fermieri, metodele de producție favorabile climei creează noi nișe și oportunități pentru viitor.”

„COVID-19 a arătat diferitele puncte slabe și oportunități ale diferitelor teritorii. În ceea ce privește zonele rurale, în special, în timp ce riscurile de răspândire a bolii par a fi mai scăzute decât în zonele dens urbanizate, populația a trebuit să se confrunte cu lipsa instituțiilor și a serviciilor de sănătate de proximitate, aceasta fiind o populație în general mai în vârstă și, prin urmare, mai vulnerabilă”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Acțiunile din cadrul acestui bloc vor contribui la creșterea rezilienței de mediu, climatice și sociale a zonelor rurale și se vor concentra asupra întreprinderilor și autorităților, întrucât acestea pot suporta o parte disproporționată din costurile tranziției. Acestea ar trebui să asigure incluziunea cetățenilor UE expuși riscului de a fi privați de drepturile lor, promovarea egalității de gen, egalitatea și incluziunea persoanelor cu origine etnică sau rasială minoritară care trăiesc în zone rurale sau a lucrătorilor sezonieri și să acorde prioritate în egală măsură progresului economic și social.

Pentru a contribui la reziliența zonelor rurale, sunt propuse următoarele inițiative:

- **Sprijinirea localităților rurale în tranziția energetică și în combaterea schimbărilor climatice**

Convenția primarilor pentru climă și energie este cea mai mare rețea de localități din lume. Se va crea un flux de lucru în sectorul rural pentru ca semnatarii din mediul rural să facă schimb de bune practici, să acceseze fonduri și să sporească gradul de conștientizare cu privire la contribuția lor la combaterea schimbărilor climatice.

Fondurile europene pot finanța renovarea clădirilor din zonele rurale, sprijinind redresarea UE în urma pandemiei de COVID-19 prin crearea de locuri de muncă⁴⁴ și contribuind la obiectivele Pactului verde prin creșterea eficienței energetice, producția locală de energie din surse regenerabile și reducerea sărăciei energetice în UE. Zonele rurale vor fi, de asemenea, reprezentate pe deplin în noul Bauhaus european⁴⁵, care conectează Pactul verde european la spațiile noastre de locuit, adaptând clădirile și spațiile publice.

- **Acțiuni climatice în turbării prin intermediul sechestrării carbonului în solurile agricole**

Refacerea, reumidificarea și conservarea zonelor umede și a turbăriilor au un mare potențial în ceea ce privește beneficiile climatice, deoarece pot aduce imediat reduceri semnificative ale emisiilor într-o zonă relativ mică, generând, în același timp, mai multe beneficii conexe legate de gestionarea apei și de biodiversitate.

Această tranziție ar fi mai eficace printr-o abordare teritorială, în special în zonele rurale care găzduiesc turbării extinse. Aceste regiuni ar putea beneficia de sprijin din Fondul pentru o tranziție justă. Inițiativele privind sechestrarea carbonului în solurile agricole ar putea constitui o sursă suplimentară de venit pentru fermierii și silvicultorii din aceste regiuni, recompensându-i pentru sechestrarea carbonului. Astfel cum se prevede în strategia „De la fermă la consumator”, o nouă inițiativă a UE privind sechestrarea carbonului în solurile agricole va promova acest nou model de afaceri. PAC, politica de coeziune și programul LIFE pot oferi sprijin pentru dezvoltarea unor inițiative-pilot privind sechestrarea carbonului în solurile agricole în regiunile lor. Asigurarea unui sprijin consultativ puternic pentru fermieri și silvicultori va fi deosebit de relevantă.

- **Propunerea de misiune a UE privind sănătatea solului și alimentele**

Propunerea de misiune în domeniul „sănătății solului și alimentelor” din cadrul programului Orizont Europa vizează punerea în aplicare a unui program ambițios de cercetare și inovare. Misiunea ar trebui să contribuie la abordarea provocărilor legate de sol în zonele rurale, dar și în mediul urban, creând conexiuni între practicile rurale și cele urbane. De asemenea, misiunea ar trebui să pună în aplicare activități de implicare a cetățenilor și ar trebui să urmărească îmbunătățirea cunoștințelor privind solul.

- **Reziliența socială și femeile din zonele rurale**

Femeile vor beneficia de sprijin în favoarea antreprenoriatului, a participării la procesul decizional și a investițiilor în servicii de echilibrare a vieții profesionale cu cea privată, cum ar fi educația și îngrijirea timpurie, precum și în servicii pentru persoanele în vârstă. De asemenea, pot exista oportunități de sporire a integrării femeilor pe piața forței de muncă.

Astfel cum a fost anunțat în Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025⁴⁶, Comisia va continua să sprijine eforturile statelor membre vizând îmbunătățirea disponibilității, a accesibilității și a caracterului abordabil ale educației și ale unor servicii de îngrijire de

⁴⁴ Inclusiv prin măsuri recomandate de Comisie ca parte a sprijinului activ eficace pentru ocuparea forței de muncă (EASE).

⁴⁵ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_ro.

⁴⁶ Comunicarea „O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025” [COM(2020)152 final].

calitate pentru copii⁴⁷ și pentru alte persoane dependente în zonele rurale, prin realizarea de investiții din Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională, programul InvestEU și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală. De asemenea, se va acorda o atenție deosebită persoanelor aflate în situații vulnerabile.

Aceste patru inițiative emblematică vor fi completate de alte acțiuni în sprijinul rezilienței demografice și sociale. Ele includ, printre altele, acțiuni de sprijinire a analizei factorilor determinanți ai declinului demografic în zonele rurale care suferă de acest fenomen în Europa, precum și măsuri de incluziune și integrare pentru persoanele care provin dintr-un context de migrație și alte minorități.

Inițiative emblematică pentru promovarea zonelor rurale prospere



„Diversificarea economiei, promovarea inovării întreprinderilor rurale, în special a microîntreprinderilor, și, în cele din urmă, creșterea competitivității mediului de afaceri în zonele rurale sunt vitale pentru viitorul acestora”

(Activități de consultare pentru viziunea pe termen lung)

Acțiunile din acest domeniu ar trebui să contribuie la diversificarea economică în zonele rurale în jurul transformării verzi și digitale a societății și să conducă la consolidarea lanțurilor valorice în industria prelucrătoare și în sectoarele culturale și creative. Acțiunile relevante ar trebui să fie bine articulate cu strategiile regionale de specializare inteligentă și ar trebui să garanteze că regiunile rurale rămân atractive pentru investițiile industriei și ale altor activități economice.

Diversificarea zonelor rurale dincolo de sectorul agricol și alimentar ar trebui, de asemenea, sprijinită. Sinergiile dintre turism⁴⁸, comercializarea și prelucrarea produselor în cadrul fermelor, inclusiv promovarea indicațiilor geografice, vor contribui la dezvoltarea zonelor rurale. Acest lucru ar putea acoperi comercializarea produselor cu indicații geografice care reflectă o asociere puternică între un produs și originea sa teritorială. Bunurile produse în situri Natura 2000 bine gestionate, care demonstrează compatibilitatea producției lor cu conservarea naturii, pot fi, de asemenea, benefice.

Regiunile vor fi sprijinite în elaborarea de strategii care să valorifice la maximum punctele lor forte intrinseci, în special în domeniile legate de Pactul verde, precum și în sectorul industriei prelucrătoare, al serviciilor și în sectoarele creative, menținând în același timp autosuficiența și durabilitatea producției alimentare. Dezvoltarea și tranziția sectoarelor industriale și de servicii în zonele rurale este, prin urmare, esențială, împreună cu lanțurile valorice legate de sectorul materiilor prime și cel al energiei, dar fără a afecta producția agricolă și utilizarea durabilă a terenurilor agricole. Sectorul industriei prelucrătoare, al energiei, precum și sectoarele culturale și creative au legături strânse cu productivitatea și creșterea ocupării forței de muncă în alte sectoare din zonele rurale și sprijină acest lucru.

⁴⁷ Comunicarea „Strategia UE privind drepturile copilului 2021-2024” [COM (2021) 142 final].

⁴⁸ Criza provocată de pandemia de COVID-19 a declanșat schimbări comportamentale în favoarea turismului durabil (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121262>).

Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale⁴⁹ stabilește obiectivul ca 78 % din populația cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani să aibă un loc de muncă până în 2030. Pentru a realiza acest lucru, trebuie asigurată participarea pe piața forței de muncă a persoanelor care trăiesc în zone rurale (printre altele). Planul de acțiune prevede, de asemenea, că, până în 2030, 60 % din totalul adulților ar trebui să participe la activități de formare profesională în fiecare an. Finanțarea din FSE+ va sprijini formarea persoanelor din zonele rurale pentru a se asigura că acestea dispun de instrumentele necesare pentru a fi competitive pe o piață a forței de muncă în schimbare. Inițiativele planificate în cadrul Spațiului european al educației vor contribui la promovarea calității și a caracterului incluziv al sistemelor naționale de educație și formare, cu impact și asupra zonelor rurale și îndepărtate.

Va fi promovată următoarea acțiune amplă:

- **Antreprenoriatul și economia socială în zonele rurale.**

Comisia va întreprinde o serie de acțiuni, inclusiv activități de finanțare a cercetării și a inovării, acordând o atenție deosebită întreprinderilor mici și mijlocii deja stabilite sau care intenționează să se stabilească în zonele rurale. Acest lucru va permite antreprenorilor și întreprinderilor mici să se mute în zonele rurale și va contribui la adaptarea acestora la mediul economic în schimbare, va oferi oportunități pentru practici de afaceri inovatoare, pentru cooperare și crearea de cluster și va dezvolta noi sectoare ale economiei. Acest lucru va fi realizat parțial prin finanțare din programul Orizont Europa, precum și prin Programul privind piața unică al Comisiei, care va aborda în mod specific nevoile întreprinderilor rurale mici și mijlocii.

Organizațiile economiei sociale au un potențial semnificativ de a spori atractivitatea rezidențială și de a capacita cetățenii și comunitățile. Planul de acțiune european privind economia socială și Platforma de cooperare a clusterelor europene vor aborda provocările și oportunitățile prin promovarea economiei sociale și a inovării întreprinderilor sociale și prin contribuția la punerea în comun a resurselor întreprinderilor din zonele rurale, precum și la sprijinirea părților interesate din economia socială în ceea ce privește inovarea, crearea de locuri de muncă de calitate și incluziunea socială. Colaborarea în rețea între întreprinderile rurale va fi, de asemenea, consolidată prin intermediul Rețelei întreprinderilor europene, cea mai mare rețea de întreprinderi mici și mijlocii din Europa, precum și prin cereri de cooperare interregională prin intermediul „misiunilor europene ale economiei sociale”. Se va pune un accent deosebit pe lanțurile scurte de aprovizionare cu produse agroalimentare, care leagă direct producătorii de consumatori.

Inițiativa emblematică va fi completată de acțiuni de sprijinire, printre altele, a oportunităților de ocupare a forței de muncă și de învățare pentru tineri și a dezvoltării durabile a bioeconomiei.

4. PUNEREA ÎN APLICARE A PLANULUI DE ACȚIUNE RURALĂ AL UE

Comisia va sprijini și va monitoriza punerea în aplicare a Planului de acțiune rurală al UE și îl va actualiza periodic pentru a asigura relevanța acestuia și pentru a ține seama de noile acțiuni de politică ale UE. Comisia va colabora periodic cu statele membre, cu părțile interesate, cu organismele și cu instituțiile pentru a oferi o platformă pentru schimburi de opinii pe teme rurale. Se preconizează că rețelele de dezvoltare rurală actuale de la nivelul UE și de la nivel național, rețelele politicii de coeziune, rețeaua Inform EU și viitoarele rețele PAC vor juca un rol activ în implicarea părților interesate, schimbul de bune practici și întreprinderea de măsuri pe o gamă largă de teme și acțiuni propuse.

4.1. Analiza din perspectiva mediului rural

Având în vedere caracterul multidimensional al dezvoltării rurale și faptul că tratatele vizează coeziunea economică, socială și teritorială, este necesar să se revizuiască politicile UE dintr-o perspectivă rurală, având în vedere impactul și implicațiile potențiale ale acestora asupra locurilor de muncă și a creșterii economice din mediul rural, precum și perspectivele de dezvoltare, bunăstarea socială și egalitatea de șanse pentru toți, precum și calitatea mediului în zonele rurale.

Ca parte a Agendei pentru o mai bună reglementare, va fi instituit un mecanism de analiză din perspectiva mediului rural, în special pentru a evalua impactul anticipat al principalelor inițiative legislative ale UE asupra zonelor rurale. Scopul său va fi de a asigura coerența, consecvența și complementaritatea între politici în beneficiul zonelor și al comunităților rurale. Analiza inițiativelor de politică din perspectiva mediului rural va spori impactul acestora pe teren. Instituirea unui astfel de mecanism a fost recomandată în Declarația Cork 2.0 „O viață mai bună în zonele rurale”⁵⁰, confirmată de Comunicarea Comisiei din 2017 privind viitorul sectorului alimentar și al agriculturii⁵¹, precum și de comunicarea recent adoptată privind o mai bună legiferare⁵² și a fost subliniată de autoritățile locale și regionale și de părțile interesate din mediul rural în timpul activităților de consultare. Aceasta se va baza, printre altele, pe evaluări ale impactului teritorial și pe o mai bună monitorizare a situației zonelor rurale. Modul în care zonele rurale sunt integrate în politicile UE va fi monitorizat, în special prin intermediul rapoartelor periodice privind punerea în aplicare a politicilor relevante.

De asemenea, Comisia invită statele membre să ia în considerare punerea în aplicare a principiului analizei din perspectiva mediului rural la nivel național, regional și local.

4.2. Observatorul rural al UE

Pentru a înțelege dimensiunea rurală a condițiilor economice, sociale și demografice și pentru a acționa în consecință, sunt esențiale date mai multe și mai bune. În cadrul Comisiei va fi înființat un **observator rural** pentru a îmbunătăți în continuare colectarea și analiza datelor privind zonele rurale. Acest observator va furniza, de asemenea, dovezi

⁵⁰ Declarația Cork 2.0 - O viață mai bună în zonele rurale. https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_ro.pdf.

⁵¹ Comunicarea „Viitorul sectorului alimentar și al agriculturii” [COM(2017) 713 final].

⁵² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_1902.

care să stea la baza procesului de elaborare a politicilor în ceea ce privește dezvoltarea rurală, sprijinind în același timp punerea în aplicare globală a planului de acțiune rurală. Sarcinile acestuia vor fi:

- Centralizarea și analizarea datelor, asigurând o punte între sursele de date prin intermediul unui portal de date rurale. Dacă sunt disponibile, se vor utiliza date defalcate pe sexe.
- Informarea cu privire la inițiativele relevante ale UE pentru zonele rurale.
- Analizarea realizărilor Planului de acțiune rurală al UE.

Deși domeniul de aplicare al observatorului va fi rural, acesta va contribui în mod natural la analiza diferitelor teritorii (transfrontaliere, ultraperiferice, muntoase, insulare, slab populate etc.) pentru a reflecta dimensiunile multiple ale zonelor rurale și legăturile acestora cu alte teritorii. În acest sens, observatorul va lucra în sinergie cu Eurostat, Centrul Comun de Cercetare, Centrul de Cunoștințe pentru Politici Teritoriale⁵³ și ESPON⁵⁴. Activitățile de cercetare și inovare axate pe zonele rurale, finanțate în cadrul programului Orizont Europa vor sprijini, de asemenea, observatorul rural cu dovezi consolidate.

În acest context, Comisia va stabili o abordare comună pentru utilizarea sistemelor de informații geospațiale. Acest lucru va spori publicarea statisticilor georeferențiate, iar informațiile geospațiale vor fi incluse în producția statistică. Prin urmare, Comisia va fi în măsură să elaboreze statistici mai detaliate la nivel regional, local și transfrontalier în domenii precum demografia, sănătatea, educația, turismul și agricultura.

4.3. Set de instrumente privind oportunitățile de finanțare din partea UE pentru zonele rurale

Pentru a atinge obiectivele viziunii, sprijinul existent al politicilor UE trebuie îmbunătățit și consolidat în continuare. Un prim pas va fi îmbunătățirea sinergiilor și a complementarităților dintre fondurile care contribuie la dezvoltarea rurală.

Comisia va elabora un **set de instrumente privind accesul la oportunitățile de finanțare din partea UE pentru zonele rurale și combinarea optimă a acestora**. Acesta va fi un ghid pentru diferitele oportunități de finanțare, centralizând informațiile într-un singur document, care va fi accesibil autorităților locale, părților interesate, titularilor de proiecte și autorităților de management. Setul de instrumente va sprijini strategiile integrate de dezvoltare teritorială și locală, oferind soluții și exemple de inspirație pentru zonele rurale pentru a declanșa revitalizarea prin utilizarea deplină a noilor oportunități oferite de noul buget pentru perioada 2021-2027.



⁵³ https://knowledge4policy.ec.europa.eu/territorial_en.

⁵⁴ <https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme>.

5. ETAPELE URMĂTOARE

Prezenta comunicare, care reprezintă și o contribuție la lucrările Conferinței privind viitorul Europei, este doar prima etapă a unui proces care, prin intermediul **Pactului rural** și al **Planului de acțiune rurală al UE** în curs de desfășurare, ar trebui, în cele din urmă, să îndeplinească obiectivele viziunii pe termen lung pentru zonele rurale ale UE în 2040. Îndeplinirea obiectivelor viziunii și adaptarea la realitățile economice și sociale în schimbare pot fi realizate numai în cooperare cu cetățenii din zonele rurale, cu administrațiile naționale și regionale, cu autoritățile locale și cu toate părțile interesate din mediul rural.

Până la sfârșitul anului 2021, Comisia, împreună cu părțile interesate, va lansa Pactul rural, în colaborare cu Comitetul Regiunilor, pentru a examina calea către atingerea obiectivelor viziunii. În acest proces problemele rurale vor fi discutate în cadrul unor evenimente specifice, inclusiv în rețelele din cadrul PAC și în alte rețele existente în cadrul fondurilor politicii de coeziune. Comisia va implica în continuare Parlamentul rural european, care poate acționa ca forumuri de schimb privind punerea în aplicare a viziunii.

Până la jumătatea anului 2023, Comisia va trece în revistă acțiunile care au fost întreprinse și programate în cadrul schemelor de sprijin pentru zonele rurale finanțate de UE și de statele membre în perioada de programare 2021-2027 pentru PAC și fondurile politicii de coeziune și va evidenția lacunele acolo unde este necesar. Un set de reflecții privind **posibile orientări pentru consolidarea acțiunilor de sprijin și a finanțării pentru zonele rurale, precum și privind căile de urmat**, va fi inclus într-un raport public până în primul trimestru al anului 2024, pe baza punerii în aplicare a Planului de acțiune rurală al UE. Discuțiile din jurul raportului vor sta la baza reflecției privind elaborarea propunerilor pentru perioada de programare 2028-2034.

